

Табела 5.2. Спецификација предмета

Студијски програм: Докторске студије
Назив предмета: Геополитика великих сила и стратешка безбедност малих држава
Наставник/наставници: Проф. др Жарко Обрадовић, доц. др Владимир Ајзенхамер
Статус предмета: изборни
Број ЕСПБ: 10
Услов:
Циљ предмета <i>Сазнајни циљеви</i> предмета подразумевају упознавање студената са: теоријским концептима релевантним за разумевање савремених међународних односа и савремене геополитичке слике света (нпр. велика стратегија, хегемонија, међународни ауторитет, међународне хијерархије, неоколонијализам, анти-колонијализам, оријентализам, окцидентализам); критеријумима класификације држава на велике силе, средње силе и мале државе; различитим теоријским приступима геополитичким трендовима и стратешко-стратегијској пракси великих сила (нпр. критичка и популарна геополитика; стратешке студије, стратешка култура, постколонијалне студије), геополитичким положајем малих држава и њиховим стратешким потенцијалима; спољнополитичким доктринама, безбедносним и војним стратегијама великих сила и малих држава; механизмима успостављања односа подређености и надређености у савременој светској политици, политиком великих сила према одређеним регионима света (разлике у односу великих сила према државама тзв. глобалног севера и државама глобалног југа); разликама и сличностима “окциденталних” и “оријенталних” великих стратегија (нпр. Маршалов план и Појас и пут). <i>Процесни циљеви</i> предмета подразумевају развој: свести о значају геополитичког и стратешког резонувања за креирање спољне и безбедносне политике; способности препознавања природе билатералних и мултилатералних односа у савременој међународној политици (надређеност, подређеност или равноправно партнерство); вештине процене стратешких потенцијала великих сила и малих држава; сагледавања утицаја геополитичке праксе великих сила, структуре међународног система и кључних концепата стратешких студија на стратегију и одбрану малих држава; праксе формулисања, израде и имплементација стратегија, стратешких планова и доктрина, утемељених на разумевању геополитичких интереса великих сила и познавању расположивих стратешких потенцијала малих држава. Јединствени циљ предмета је да код студената створи претпоставке за усвајање и надоградњу постојећих теорија; предуслове за критичко промишљање постојећег фонда знања из области геополитике, међународних односа, стратегије и стратешких студија; као и могућност сагледавања будућег развоја ових дисциплина.
Исход предмета Након реализоване наставе студенти ће: бити у могућности да разумеју и примене савремене геополитичке истратешке идеје; усвојити теоријска знања о геополитичким и стратешким трендовима у првој половини XXI века, и тако стећи академске алате неопходне за критичку анализу актуелних међународних дешавања; бити способни да идентификују природу односа који се успостављају између великих сила и малих држава, као и да препознају кључне индикаторе савремених облика хегемоније; бити у могућности да што потпуније позиционирају стратегију у оквирима интеракције геополитике, међународних односа и стратешких студија; развити способност да препознају савремене проблеме геополитике и стратешких студија у контексту актуелних безбедносних изазова; надоградити теоријске основе и унапредити способност за препознавање геополитичких интереса и образаца стратешког понашања, како великих сила, тако и малих држава.

Садржај предмета

Теоријска настава:

У оквиру теоријске наставе студенти ће обрадити следеће теме:

1. Геополитичка и стратешка мисао на почетку XXI века;
2. Расподела моћи у савременим међународним односима: велике силе и мале државе;
3. Критички приступ у савременој геополитици и стратешким студијама;
4. Хијерархије у међународним односима;
5. Геополитички интерес и велике стратегије великих сила;
6. Стратешки потенцијалии одбрамбене политике малих држава;
7. Разлике и сличности у великим стратегијама великих сила Запада и Истоком;
8. Државе Балкана на раскршћу евро-атланских интеграција и Новог пута свиле.

Практична настава: Посета Министарству спољних послова, Министарству одбране, Сектору за политику одбране и Управи за стратешко планирање. Пракса у Институту за међународну привреду и политику; пракса у Институту за стратешке студије.

Литература

Обавезна:

Dodds, Klaus, *Geopolitika: Kratki uvod*, Šahinpašić, Sarajevo/Zagreb, 2009;

O Tuathail, Gearoid, *Critical geopolitics: The politics of writing global space*, Routledge, London, 2005;

Миршајмер, Џон, *Трагедија политике великих сила*, Удружење за студије САД у Србији, Чигоја Штампа, Београд, 2017;

Кенеди, Пол, *Успон и пад великих сила*, ЦИД, Подгорица, 2003;

Baldacchino, Godfrey, Wivel, Anders, *Handbook on the Politics of Small States*, Edward Elgar Publishing Limited, Cheltenham/ Massachusetts, 2020;

Lake, David, *Hierarchy in International Relations*, Cornell University Press, Ithaca and London, 2011;

Mahnken, Thomas G., Maiolo, Joseph A., *Strategic Studies: A Reader*, Routledge, London and New York, 2008;

Gray, Colin S., *Strategy and History: Essays on theory and practice*, Routledge, London and New York, 2007;

Klein, Bradley S., *Strategic Studies and World Order: The Global Politics of Deterrence*, Cambridge University Press, Cambridge, 1994;

Klein, Bradley S., "Hegemony and Strategic Culture: American Power Projection and Alliance Defence Politics", *Review of International Studies*, Vol. 14, No. 2, Cambridge University Press, Cambridge, 1988;

Klein, Bradley S., „How the West was One: Representational Politics of NATO“, *International Studies Quarterly*, Vol. 34, No. 3, Wiley, Hoboken, New Jersey, 1990;

Christensen, Thomas J., *The China challenge - shaping the choices of a rising power*, W.W. Norton, New York-London, 2016;

Тодорова, Марија, *Имагинарни Балкан*, Библиотека XX век, 2006.

Саид, Едвард, *Оријентализам*, Библиотека XX век, 2006.

Изборна:

Cooperation and Conflict: Journal of the Nordic International Studies Association, Special Issue on Nordic Strategic Culture, Vol. 40, Issue. 1, SAGE, 2005.

Paasi, Anssi, Harrison, John, Jones, Martin, Eglar, Edvar (eds.), *Handbook on the Geographies of Regions and Territories*, Publishing, London and Northampton, 2018;

Buzan, Barry, Waever, Ole, *Regions and Powers*, Cambridge University Press, 2003;

Acharya, Amitav, Buzan, Barry (eds.), *Non-Western International Relations Theory*, Routledge, London and New York, 2010;

Todorov, Cvetan, *Strah od varvara*, Karpos, Loznica, 2014.

Број часова активне наставе 24

Теоријска настава: 6

Студијско истраживачки рад: 18

Методе извођења наставе

Предавања, вежбе, презентације, колоквијуми, израда семинарског рада, радионице.

Други облици наставе: студијске посете, симулације догађаја

Оцена знања (максимални број поена 100)

Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
активност у току предавања	5	писмени испит	
практична настава	5	усмени испит	10
колоквијум-и	40		
семинар-и	40		

Начин провере знања могу бити различити наведено у табели су само неке опције: (писмени испити, усмени испт, презентација пројекта, семинари итд.....

*максимална дужна 2 странице А4 формата